

“Werken met leeruitkomsten in de onderwijspedagogische leerlijn FLOT”

Annet Meinen & Rosan Bosma

a.meinen@fontys.nl / r.bosma@fontys.nl

FLOT-Focus, 2016-2021:

“De karaktervolle leraar. De afgelopen jaren hebben we stevig ingezet op de vakdidactische en vakinhoudelijke kennisbasis van onze opleidingen. Nu dit fundament staat willen we de pedagogische taak van de leraar versterken. Onderwijs verzorgen en opleiden voor onderwijs is nu eenmaal mensenwerk en wordt altijd ‘gekleurd’ door de leraar als persoon. Met daarbij in ogenschouw nemend dat de kern van onze opleidingen draait om de kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming van leraren in opleiding (Biesta, 2015), willen we de komende jaren in ons onderwijs meer aandacht geven aan karaktervorming van de professional (FLOT-Focus, 2016-2021, p.6)”.

Vanuit Algemene Professionele Vorming, onderwijspedagogische leerlijn, leveren we hiertoe een bijdrage door in te zetten op de ontwikkeling van een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent die in samenwerking met de omgeving bijdraagt aan de ontwikkeling van leerlingen.

- 1) Een autonome docent is zich bewust van zijn professionele identiteit, en durft zijn eigen richting te kiezen. Niet een docent die dingen doet ‘omdat iedereen ze zo doet’ of ‘omdat het altijd al zo geweest is’. Het is een docent die handelt vanuit zijn eigen professionele visie binnen de kaders die vanuit de schoolcontext en de maatschappij gegeven zijn.
- 2) Een onderzoekende docent stuurt zijn eigen ontwikkeling en handelen doordat hij nieuwsgierig is, een open houding heeft, kritisch is, een reflectieve mentaliteit heeft, bereid is tot perspectiefwisseling en nauwkeurig is. Ook heeft deze docent de wil om steeds op een diepgaander en verfijnder niveau te begrijpen en te doorgronden door gebruik te maken van praktijkervaringen en theoretische concepten. Een onderzoekende docent is innovatief en in staat om invloed te hebben op zijn werkomgeving.
- 3) De betekenisgerichte docent stelt zijn handelen in dienst van het leren van leerlingen (kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming). Hij beseft dat het voor het leren van leerlingen essentieel is om tegemoet te komen aan de drie psychologische basisbehoeften: autonomie, competentie en relatie. In zijn professionele handelen zijn de behoeften van leerlingen het uitgangspunt van waaruit hij zijn onderwijs zo optimaal mogelijk vorm geeft.

Om hier richting aan te geven hebben we het curriculum verbreedt en verdiept, en de organisatie en uitvoering veranderd. O.a. door concentrisch te gaan werken met leeruitkomsten, keuze mogelijkheden te bieden en meer in te spelen op de leerbehoefte van de student.

UITVOERING

	Student regulier	Student AOS	Toetsing
Periode 1	Basisaanbod (op FLOT)	Basisaanbod (op FLOT)	Deeltoets PRO
Periode 2	- Basisaanbod (op FLOT) - Aanbod naar keuze (op FLOT) - Coachingsgroepen (op FLOT)	- Basisaanbod (op FLOT) - Aanbod in eigen AOS passend bij de context van stage, passend bij LUKs4 (In AOS school) - Coachingsgroepen (op FLOT)	
Periode 3	- Aanbod naar keuze (op FLOT) - Coachingsgroepen (op FLOT)	- Aanbod in eigen AOS passend bij de context van stage, passend bij LUKs (In AOS school) - Coachingsgroepen (op FLOT)	Week 3, 4, 5 toets LUK PRO (5 EC)
Periode 4	- Voorbereiding dossier PDH toets (op FLOT) - Coachingsgroepen (op FLOT)	- Voorbereiding dossier PDH toets (op FLOT) - Coachingsgroepen (op FLOT)	Week 6 PDH-dossier (5 EC)

- Ervaringen:**

Ter voorbeeld twee leeruitkomsten van APV jaar 1 voltijd

Didactisch handelen van de docent

DIH1 De student ontwerpt in samenwerking leeractiviteiten rekening houdend met de context, werkvormen, lesdoelen en (digitale) onderwijsleermiddelen (A6+A7) en hij onderbouwt deze les vanuit de subdomeinen 'opvattingen over leren en leerconcepten' (A1) en 'hersenen en leren' (A3) zoals beschreven in de generieke kennisbasis bachelor voor het tweede graads gebied. De student analyseert een zelf ontworpen en uitgevoerde leeractiviteit(en) vanuit theoretische kernconcepten zoals beschreven in de generieke kennisbasis voor het tweede graads gebied. Daaropvolgend reflecteert hij op kritisch-reflectieve wijze (C3) op zijn professionele handelen waarbij hij feedback van anderen op navolgbare wijze betreft.

Bekwaamheidseisen	Subdomein GKB of domein naast de GKB	Kernconcept	Bij dit kernconcept kun je denken aan:
(Vak)didactisch bekwaam	A1 Opvattingen over leren en leerconcepten	Leertheorieën en implicaties voor het onderwijs	Onderbouwen van je leeractiviteit met leertheorieën zoals bijvoorbeeld behaviorisme, handelingspsychologie, cognitivisme en constructivisme.
		Visies en definities van leren	Onderbouwen van een leeractiviteit op basis van de definitie van leren die je hanteert.
		Intelligentie en leren	Verantwoorden hoe je je ontwerp van een leeractiviteit afstemt op het (sociale) intelligentieniveau van je leerlingen, bijv. door het kiezen van een bepaalde werkvorm, de duur van bepaalde fasen van de les, de wijze van instructie of de ingezette onderwijsleermiddelen.
	A3 Hersenen en leren	Werking van het geheugen	Verantwoorden hoe je rekening houdt met de functies en de werking van het zintuigelijk geheugen, het kortetermijngeheugen en het langetermijngeheugen bij het ontwerpen van je leeractiviteit.
		Emoties en leren	Verantwoorden hoe je rekening houdt met de invloed van emoties op het leren en het belang van een veilige leeromgeving bij het ontwerpen van je leeractiviteit.
	A6 Hanteren van doelen	Functie en soorten leerdoelen	Beschrijven van de doelen voor de leerlingen, die je wilt bereiken met je leeractiviteit. Denk hierbij bijvoorbeeld aan doelen op gedrag, inhoud en beheersingsniveau en hoe je kunt controleren dat je leerdoelen zijn behaald door je leerlingen.
		Taxonomie	
		Formuleren van leerdoelen	
	A7 Ontwerpen van onderwijs	Modellen voor didactische analyse	Voorbereiden van je leeractiviteit op basis van bijvoorbeeld: - een reële inschatting van de tijd van verschillende onderdelen - de beginsituatie van je leerlingen op verschillende aspecten - effectieve (digitale) onderwijsleermiddelen - activerende didactiek, samenwerkingsvormen of een instructiemodel.
		Didactische werkvormen	
	C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling	Reflectie	Reflecteren op zowel de voorbereiding als de uitvoering van je leeractiviteit en aangeven in hoeverre je in staat bent geweest om rekening te houden met de subdomeinen (A1, A3, A6 en A7), welk effect dit heeft gehad op het verbeteren van je handelen, welke nieuwe inzichten dit heeft opgeleverd voor je rol als professional.
	Naast de GKB	Samenwerken	Beschrijven welke feedback op je leeractiviteiten je van peers en je werkplekbegeleider hebt gekregen en verantwoorden wat je hiermee hebt gedaan.

Professionele ontwikkeling

PRO1: De student evalueert en verantwoordt zijn professionele ontwikkeling richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent (C5) door opgedane betekenisvolle ervaringen (C3) en opgebouwde overtuigingen te verbinden aan theorieën omtrent onderwijspedagogisch- en algemeen didactisch handelen. Hij formuleert vervolgens, vervolgens concrete acties voor zijn professionele ontwikkeling in de nabije toekomst en geeft aan hoe dit in relatie staat tot het Nederlandse onderwijsstelsel, verschillende onderwijsconcepten en maatschappelijke ontwikkelingen.			
Bekwaamheidseisen	Subdomein GKB of domein naast de GKB	Kernconcept	Bij dit kernconcept kun je denken aan:
Professionele basis voor goed leraarschap	Autonome docent C5 Professionele identiteit	Gemaakte keuzes in handelen	Aantonen hoe door jou gemaakte keuzes zich verhouden tot wie jij bent (als docent) en hoe zich dit verhoudt tot je omgeving (werkplek, medestudenten, collega's, docenten). Laten zien welke keuzes je hebt gemaakt naar aanleiding van verkregen feedback van peers, lerarenopleiders, collega's en leerlingen.
		Schoolcontext	Aantonen hoe de schoolcontext jouw handelen beïnvloedt.
		Biografie	Laten zien hoe je groeit in je professionele identiteit (wie ben ik als leraar en wie wil ik zijn als leraar?) en beschrijven van je persoonlijke idealen en drijfveren binnen deze professionele identiteit. Je keuze voor het beroep docent verantwoorden
	Onderzoekende docent C4 Onderzoekend vermogen	Literatuur	Laten zien dat je literatuur aan betekenisvolle ervaringen kunt verbinden en aantonen hoe kennis uit literatuur je handelen beïnvloedt.
		Informatievaardigheden	Laten zien dat je geschikte informatiebronnen kan selecteren en deze kan beoordelen op bruikbaarheid en validiteit.
		Kritisch reflectieve onderzoekende houding	Laten zien hoe je nieuwsgierig bent, een open houding hebt en kritisch bent ten opzichte van inzichten die je opdoet omtrent het beroep docent.
	Betekenisgerichte docent C1 Ontwikkelingen in het onderwijs	Leren van leerlingen	Omschrijven op welke manier je rekening houdt met het leren van leerlingen op de gebieden kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming. Je laat zien hoe je tegemoetkomt aan de basisbehoeften (competentie, autonomie, relatie) van leerlingen.
		Maatschappelijke ontwikkeling	Aantonen hoe maatschappelijke ontwikkelingen jouw handelen als docent beïnvloeden.
	C3 Professionele persoonlijke ontwikkeling	Reflectie	Reflecteren op je betekenisvolle ervaringen en verantwoordt wat dit voor je onderwijspedagogisch- en didactisch handelen in de toekomst betekent. Concrete acties formuleren voor de volgende stap in je ontwikkeling tot een autonome, betekenisgerichte en onderzoekende docent. Je geeft aan welke metacognitieve vaardigheden je hiervoor wilt inzetten of wilt verbeteren.